

GDPR A KATASTR NEMOVITOSTÍ

Jiří POLÁČEK

Český úřad zeměměřický a katastrální, Pod Sídlištěm 9, 18211, Praha 8, ČR
jiri.polacek@cuzk.cz

Abstrakt

GDPR přineslo některé nové aspekty ochrany osobních údajů. Stěžejním úkolem pro Český úřad zeměměřický a katastrální (ČÚZK) jako poskytovatele dat bylo zjistit jaký vliv budou mít pravidla a zásady nařízení na současné formy poskytování údajů.

V první polovině roku 2018 byla pracovní skupinou složenou z právníků, IT specialistů a odborníků pro služby uživatelům provedena analýza těchto dopadů. Z jejich závěrů vyplynulo, že pro poskytování prostorových dat v gesci ČÚZK nevyplývá z GDPR žádné omezení. Národní legislativa (Zákon o základních registrech 111/2009 Sb.) dokonce vyžaduje, aby údaje základního registru prostorové identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN) byly poskytovány jako otevřená data. Obsah RÚIAN pokrývá INSPIRE témata Katastrální parcely, Budovy, Adresy a Územní členění, takže existující stahovací služby INSPIRE a volné poskytování katastrálních map nebyly GDPR ovlivněny.

Na druhé straně bylo pro dodržení zásady přiměřenosti nutné provést zásadní změny při poskytování výměnného formátu popisné části katastru v souborové podobě. Tyto soubory v původní podobě obsahovaly osobní údaje fyzických osob - vlastníků a jiných oprávněných osob. Nově je v rámci souborů výměnného formátu poskytován pouze bezvýznamový identifikátor vázaný na agendu katastru nemovitostí. Osobní údaje fyzických osob pak uživatel v případě potřeby získá na základě tohoto identifikátoru prostřednictvím nové webové služby. Tato služba je dostupná pouze registrovaným uživatelům a je monitorována. Podezření na její zneužití bude oznámeno Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Abstract

GDPR brought some new aspects of personal data protection. Fundamental task for the Czech Office for Surveying, Mapping and Cadastre (ČÚZK) was to find out how the current forms of data provision will be influenced by the rules and principles of this regulation.

A working group composed of lawyers, IT experts and practitioners on user services has analyzed impact of the regulation in the first half of the year 2018 with following results. There is no limitation of spatial data provision currently run by ČÚZK concerning GDPR. National legislation (Basic Registers Law 111/2009) even requires, that content of the Basic Register of Territorial Identification, Addresses and Real Estates (RÚIAN) will be provided as Open Data. This data is almost identical with INSPIRE themes Cadastral Parcels, Buildings, Addresses and Administrative Units, so existing free INSPIRE download services and free provision of digital cadastral maps were not influenced by GDPR.

On the other side, it was necessary to make essential changes for provision of the exchange format of the written part of the cadastral information, which is provided in a file form, to comply with the GDPR principle of adequacy. These files originally contained personal data of physical persons - the owners and other entitled persons. Newly only identifier of the person linked to the cadastral agenda is provided inside the exchange format. The user is able to obtain personal data if necessary using this identifier in a new web service. The service is available to the registered users only and is monitored. Suspicion on misuse of the service will be reported to the Office for Personal Data Protection.

Klíčová slova: GDPR, katastr nemovitostí, poskytování údajů

Keywords: GDPR, cadastre of Real Estates, Data provision

1. GDPR

Pod zkratkou GDPR se rozumí nařízení Evropské komise a parlamentu č. 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (General Data Protection Regulation). Nařízení je účinné od 25.5.2018 a vztahuje se především na zcela nebo částečně automatizované zpracování osobních údajů.

1.1 Zásady GDPR

GDPR vyžaduje dodržet při zpracování osobních údajů tři základní zásady: *zákonnost, transparentnost a přiměřenost*. Osobní údaje se smí zpracovávat, pokud získáme souhlas subjektu údajů, nebo pokud k tomu máme zákonný důvod, tj. zpracování je např. nezbytné pro

- splnění právní povinnosti, která se na správce vztahuje
- splnění smlouvy, jejíž smluvní stranou je subjekt údajů
- ochranu životně důležitých zájmů subjektu údajů nebo jiné fyzické osoby
- splnění úkolu prováděného ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, kterým je pověřen správce
- apod...

Osobní údaje musí být:

- zpracovávány korektně a transparentně (subjekt údajů musí vědět, co se s jeho osobními údaji děje, zejména, zda a komu budou jeho osobní údaje dále šířeny)
- shromažďovány pro určité, výslovně vyjádřené a legitimní účely
- přiměřené, relevantní a omezené na nezbytný rozsah ve vztahu k účelu, pro který jsou zpracovávány
- uloženy ve formě umožňující identifikaci subjektů údajů po dobu ne delší, než je nezbytné pro účely, pro které jsou zpracovávány

Zásada transparentnosti pak spočívá především v povinnosti správce poskytnout subjektu údajů stručným, transparentním, srozumitelným a snadno přístupným způsobem veškeré informace o zpracování, zejména:

- účely zpracování, pro které jsou osobní údaje určeny a právní základ pro zpracování
- kategorie dotčených osobních údajů
- případné příjemce nebo kategorie příjemců osobních údajů
- dobu, po kterou bude osobní údaje zpracovávat

Přiměřenost se hodnotí nejen při posuzování rozsahu zpracovávaných údajů (správce nesmí požadovat více údajů, než jaké jsou nezbytné pro účel zpracování), ale také v případě šíření těchto údajů.

Správce musí také transparentně uvést své kontaktní údaje (případně kontaktní údaje pověřence) a subjekt údajů má možnost při podezření na nedodržení těchto zásad podat stížnost dozorovému orgánu – ÚOOÚ (Úřad pro ochranu osobních údajů).

Článek 15 nařízení navíc zavádí princip veřejné kontroly, tj. umožňuje (v případech, kdy je to možné) subjektu údajů získat informace o příjemcích jeho osobních údajů.

1.2 GDPR a katastr nemovitostí ČR – právní pohled

Vedení osobních údajů v katastru nemovitostí (dále KN) se řídí zákonem o katastru nemovitostí (katastrální zákon) č. 256/2013 Sb. Podle katastrálního zákona je katastrální operát veřejný seznam a je v něm také definován rozsah zpracovávaných osobních údajů - jméno, příjmení, rodné číslo (datum narození) a adresa bydliště. Tento rozsah je přiměřený účelu, tj. jednoznačné identifikaci fyzické osoby vedené v KN. Osobní

údaje se z KN nikdy nebudou vymazávat, protože ČÚZK je povinen vést historii právních vztahů k nemovitostem v celé kontinuitě. ČÚZK má postavení správce osobních údajů evidovaných v KN, katastrální úřady pak postavení zpracovatelů.

Zásadu transparentnosti úřad vyřešil vystavením podrobné informace o procesu zpracování osobních údajů na webových stránkách ČÚZK - <https://www.cuzk.cz/Je-dobre-vedet/Ochrana-osobnich-udaju/Katastr-nemovitosti-a-ochrana-osobnich-udaju.aspx>

Vzhledem k tomu, že z KN se obvykle poskytují jednotlivé údaje (např. výpis z katastru nemovitostí), není nutné s ohledem na zásadu přiměřenosti jakkoliv měnit současnou praxi poskytování údajů včetně aplikací Dálkový přístup do KN (DP) a Nahlížení do KN. Tyto údaje je možné nadále poskytovat příjemcům bez nutnosti autentifikace. Výjimku tvoří funkce „Přehled vlastnictví“, „Evidence práv pro osobu“ a „Sbírka listin“, které jsou podle platné legislativy poskytovány výhradně autentifikovaným příjemcům.

Jako rizikové z hlediska GDPR bylo ale vyhodnoceno poskytování osobních údajů v souborové formě (výměnný formát katastru – VFK). Jejich nelegální šíření totiž nelze účinně kontrolovat, a při poskytování údajů z úplných územních celků je obtížné dodržet zásadu přiměřenosti. To se samozřejmě týká bloků souborů VFK obsahujících popisné údaje KN, bloky VFK pro katastrální mapu jsou nadále poskytovány jako otevřená data. GDPR také nemělo žádné dopady na služby a data poskytované prostřednictvím RÚIAN a data a služby poskytované ČÚZK podle směrnice INSPIRE.

2. ZMĚNY V INFORMAČNÍM SYSTÉMU KATASTRU NEMOVITOSTÍ (ISKN)

2.1 Změny při poskytování údajů z KN

Hlavní změnou při poskytování dat KN ve VFK je odstranění osobních údajů. Tyto údaje budou dostupné prostřednictvím webových služeb aplikace DP. Při exportu datové skupiny „Vlastnictví“ do souborové podoby budou interní identifikátory oprávněných subjektů (dále OS) z ISKN v rámci každého exportu VFK pseudonymizovány. Pseudonymizace bude závislá na konkrétním exportu, tzn. stejný OS bude mít v každém provedeném exportu jinou pseudonymizovanou hodnotu. Jednotkou výdeje dat KN bude nově export VFK za katastrální území (k.ú.), nikoliv již za katastrální pracoviště. Exporty definované územním rozsahem větším než k.ú. budou obsahovat soubory s exporty jednotlivých k.ú. podrobný popis změn je uveden na webových stránkách ČÚZK: https://www.cuzk.cz/Katastr-nemovitosti/Poskytovani-udaju-z-KN/Dopady_GDPR_na_data_a_sluzby_CUZZK.aspx

Webové služby aplikace DP byly doplněny o novou funkci ctiOS. Tato synchronní funkce plně nahrazuje data odstraněná z VFK. Funkce je volána s jediným parametrem, kterým je seznam pseudonymizovaných identifikátorů požadovaných oprávněných subjektů. Funkce vrací ve formátu XML informace o oprávněných subjektech ve struktuře odpovídající VFK bez provedené pseudonymizace a v rozsahu platnosti dat exportovaného VFK. Využití této funkce nebude zpoplatněno a bude auditováno pro potřeby provádění kontrolních činností (např. dozorovým úřadem). Současně bude pro oprávněné subjekty, jejichž data budou prostřednictvím této funkce získána, uložena informace o příjemci jejich osobních údajů.

2.2 Veřejná kontrola výstupů

Na základě čl. 15 nařízení GDPR má subjekt údajů získat od správce informace o příjemcích, kterým byly jeho osobní údaje zpřístupněny. To je v KN možné pouze pro výstupy povinně poskytované pouze autentifikovaným příjemcům, tj. funkce „Přehled vlastnictví“, „Evidence práv pro osobu“ a „Sbírka listin“. Přehled takových sestav a jejich příjemců vyhotoví na základě žádosti oprávněného subjektu kterékoli katastrální pracoviště.

3. ZÁVĚR

Závěrem lze konstatovat, že GDPR přináší jednotné pojmosloví a postupy při ochraně osobních údajů, jednotné povinnosti jejich správcům a zpracovatelům a jednotná práva pro subjekty údajů, včetně mechanismu uplatňování těchto práv. Při porovnání se současnou právní úpravou, tj. zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, lze konstatovat, že hlavní zásady pro zpracování osobních údajů, základní práva subjektu údajů a povinnosti jejich správců a zpracovatelů jsou v zásadě stejné. GDPR ale klade systematicky důraz na vymahatelnost těchto práv a povinností a současně vyžaduje od správců a zpracovatelů osobních údajů výrazně aktivnější přístup. Směrnice přináší také některé nové aspekty (např. veřejná kontrola) a posiluje tak práva lidí dotčených zpracováním osobních údajů. V žádném případě ale nesjednocuje rozsah a způsob zpracování osobních údajů, ten je do značné míry dán legislativou jednotlivých členských států. Proto bude i nadále v principu možné, aby např. parcelní číslo (včetně jeho lokalizace) bylo v jednom členském státu poskytováno jako otevřená data a v jiném předmětem ochrany (lokalizačních) osobních údajů. V podmínkách ČR implementace GDPR nepřináší zásadní změny. Rozsah poskytovaných služeb KN se zásadně nemění, většina výstupů ISKN se bude nadále poskytovat bez nutnosti autentifikace příjemce a nepřipravuje se žádné další omezení aplikací DP a Nahlížení do KN. Výjimku tvoří výstupy, u kterých je platnou legislativou požadována autentifikace příjemce, tam GDPR nově umožňuje subjektům údajů se dotazovat na jejich příjemce. Pro dodržení zásady přiměřenosti se nově omezuje poskytování osobních údajů v souborových datech a je nahrazeno monitorovanou webovou službou DP. Uživatelé tak dostanou osobní údaje pouze v rozsahu, ve kterém je skutečně nutně potřebují a sami tak dodržet zásadu přiměřenosti. Uvedené změny byly promítnuty do novely vyhlášky 345/2105 Sb. o poskytování údajů z KN, byly implementovány v ISKN ve čtvrtém čtvrtletí 2018 a jejich realizace se promítla do praxe při poskytování údajů od 1.1.2019.